

ЛІВАНСЬКА КРИЗА 2006 р.: РЕЗУЛЬТАТИ ТА НАСЛІДКИ

У статті проаналізовано наслідки лівано-ізраїльського конфлікту 2006 р., відомого як Друга ліванська війна та Ліванська криза 2006 р. Визначено роль США, ЄС, зокрема Франції, та Росії у припиненні вогню з боку Держави Ізраїль та руху Хізболла. Виявлено ставлення країн ЛАД до конфлікту та його сторін.

Ключові слова: Ліван, Ізраїль, конфлікт, Близький Схід, США, Франція, Хізболла (Хезболла).

В статтє проанализированы последствия ливано-израильского конфликта 2006 г., также известного как Вторая ливанская война и Ливанский кризис 2006 г. Определена роль США, ЕС, в частности Франции, и России в прекращении огня со стороны Государства Израиль и движения Хизболла. Выявлено отношение стран ЛАГ к конфликту и его сторонам.

Ключевые слова: Ливан, Израиль, конфликт, Ближний Восток, США, Франция, Хизболла (Хезболла).

In the article were analyzed basic results of Lebanese-Israeli conflict in July-August, 2006, also known as the Second Lebanese war and Lebanese crisis of 2006. Was defined the role of the USA, EU, namely France, and Russia in a cease-fire from the side of the State Israel and motion of Hizbullah. Attitude of countries of LAS is exposed toward a conflict and his sides.

Key words: Lebanon, Israel, conflict, Middle East, USA, Russia, France, Hizbullah (Hezbollah).

Традиційна конфліктогенність близькосхідного регіону набуває нового формату на початку ХХІ ст. На даний час близькосхідний конфлікт, основу якого складає, насамперед, територіальна проблема, поділяється на декілька блоків, одним з яких є ізраїльсько-ліванський [4, с. 220]. Військове протистояння між Ізраїлем та Хізболлою на території Лівану влітку 2006 р. – відоме у Лівані як Липнева війна, а в Ізраїлі як Друга ліванська війна – продемонструвало, що поряд із палестинським питанням конфлікт Тель-Авів – Бейрут є одним із головних гальм мирного врегулювання у регіоні.

Зазначена проблема є актуальною і для України. По-перше, нетривкий стан близькосхідного врегулювання, а саме у контексті лівано-ізраїльських відносин, створює значні ускладнення на шляху розвитку торговельно-економічних відносин України з даними країнами. По-друге, загострення конфронтації на Близькому Сході утворює також стратегічну небезпеку для інших держав, в тому числі й для України. Тому при формуванні своєї близькосхідної політики наша держава має враховувати, що нерозв'язаність близькосхідної проблеми несе в собі загрозу як регіональній, так і світовій безпеці в цілому, а також піддає сумніву здатність міжнародного співтовариства вирішувати такі конфліктні ситуації взагалі [10, с. 240-241].

Метою даної роботи є висвітлення основних результатів лівано-ізраїльського конфлікту 2006 р. у регіональному та міжрегіональному контексті, що потребує здійснити аналіз людських та економічних втрат сторін конфлікту; виявити ставлення таких країн, як США, Росія, Франція та держав ЛАД до перебігу конфлікту та його результатів; з'ясувати ставлення громадян Ізраїлю до Другої ліванської війни.

Зазначимо, що дана проблема знайшла відображення у працях закордонних і вітчизняних науковців. У дослідженнях українських сходознавців А. Захарченко [4] та В. Шведа [10] аналізуються перспективи врегулювання близькосхідного конфлікту на сучасному етапі у контексті стратегічних пріоритетів України, у статті С. Зінько підкреслюється ключова роль інформаційно-пропагандистських засобів у перебігу лівано-ізраїльського конфлікту 2006 р. [5]. Цінним для дослідження став аналіз ситуації на Близькому Сході, зроблений російським академіком Є. Примаковим [7] та російсько-ізраїльським ученим А. Епштейном [11-12]. Оцінка конфлікту з боку Франції та США репрезентована аналітичними матеріалами Французького інституту міжнародних відносин [18] та працею П. Салема [21]. Матеріали дискусії «Майбутнє Лівану», проведеної провідним ізраїльським часописом «Meia» [16], висвітлюють передовсім позицію ізраїльської громадськості, а праця Моше

Аренса, колишнього посла Ізраїлю у США, міністра оборони та міністра закордонних справ Держави Ізраїль містить аналіз змін, яких зазнав імідж Ізраїлю всередині країни та на зовнішній арені в результаті Ліванської війни 2006 р. та наслідки цього для країни [13].

Друга ліванська війна розпочалася 12 липня 2006 р., через два тижні після початку конфлікту між Ізраїлем та сектором Газа у 2006 р., а закінчилася припиненням вогню 14 серпня 2006 р. [2], проте підвалини її були закладені значно раніше. Після виводу Ізраїлем військ з Південного Лівану у 2000 р. (за резолюціями РБ ООН № 425 і № 426) та реформування Армії Південного Лівану, значна частини зброї та укріплень була захоплена Хізболлою [5]. Впродовж наступних шести років південь країни майже повністю контролювався силами Хізболли, яка фактично створила тут «державу в державі». На думку А. Захарченко, поспішний відхід військ ЦАХАЛу із «зони безпеки», оголошений керівництвом Хізболли «перемогою ліванського опору», та послідовна підтримка угруповання Сирією та Іраном призвели до значного посилення позицій Хізболли як в арабському світі взагалі, так і в самому Лівані [4, с. 225-226].

Початок повномасштабному конфлікту поклали події 12 липня 2006 р., під час яких бойовики Хізболли захопили у полон двох і вбили ще трьох ізраїльських солдатів. Ізраїль ініціював повітряну і морську блокаду Лівану, масивні авіанальоти на численні об'єкти інфраструктури Лівану, і наземне вторгнення до Південного Лівану. Хізболла відповіла численними ракетними ударами по північному Ізраїлю й зустріла ізраїльську армію на території Лівану блискавичними партизанськими нападами [17]. Зазначимо, що уряд Лівану майже не брав участі у конфлікті.

Конфлікт забрав життя більш ніж тисячі осіб, головним чином цивільного населення Лівану, майже повністю знищив інфраструктуру країни, понад мільйон ліванців втратило домівки, було припинено нормальне життя не тільки у Лівані, але й у північній частині Ізраїлю, в якій сотні тисяч ізраїльтян залишили свої оселі [22]. Напади обох сторін на цивільне населення та інфраструктуру викликали гостру критику міжнародного співтовариства [8; 21]. Відзначимо, що позиція України у ці дні практично збіглася з позицією Євросоюзу (Заява МЗС України від 4 серпня 2006 р.) [10, с. 214-215].

Після тривалих обговорень (розходження виявилися переважно між Францією та США) 11 серпня 2006 р. Рада Безпеки ООН схвалила Резолюцію № 1701, яка вимагала припинення військових дій [10, с. 240; 18]. 12 серпня ліванський уряд і Хізболла схвалили це рішення, а 13 серпня те ж саме зробив уряд Ізраїлю. Перемир'я, прийняте як ізраїльським прем'єр-міністром Ехудом Ольмертом, так і його ліванським колегою Фуадом ас-Синьорой, почало діяти 14 серпня о 8:00 за місцевим часом [15].

Які ж результати даного конфлікту? Розглянемо їх, враховуючи матеріально-технічну, людську, інформаційну базу сторін. Отже, як відомо, Ізраїль має розвинений воєнно-промисловий комплекс, створений за допомогою США і здатний забезпечувати ізраїльську армію найсучаснішими видами зброї. Ізраїльська

розвідка Моссад, яка тісно взаємодіє із спецслужбами США, вважається однією з найефективніших у світі. Під час попередніх ескалацій арабо-ізраїльського конфлікту це забезпечувало Ізраїлю істотну військово-технічну перевагу, проте, на диво, останнього разу це не дало відчутного результату [18]. Армія оборони Ізраїлю (ЦАХАЛ), незважаючи на якісну і кількісну перевагу над Хізболлою в озброєнні, продемонструвала явну неефективність. Вона не змогла ані знищити військову структуру Хізболли, ані просунути на достатню відстань у глибоку територію Лівану (тим більше дійти до Бейрута, як у 1982 р.), та навіть знищити батареї Хізболли, які вели ракетний обстріл території Ізраїлю [11].

Ізраїльські ВПС, маючи найсучасніші системи виявлення наземних цілей і самонаведення авіаційних ракет та повне панування в повітрі, не змогли виявити і нейтралізувати вогневі точки Хізболли; не вдалося їм і перервати маршрути доставки боєприпасів і озброєння для супротивника. Інтенсивність ракетного обстрілу території Ізраїлю батареями Хізболли, за оцінкою військових експертів (100-200 ракет у добу), не зменшувалася впродовж всього конфлікту [19]. У той же час ізраїльська авіація нанесла ракетно-бомбові удари по житлових кварталах південної частини Бейрута і цивільній інфраструктурі Південного Лівану. Плануючи знищення Хізболли, ізраїльське командування розраховувало вирішити основні завдання силами ВПС і звести до мінімуму наземну операцію, аби уникнути великих втрат. З цим завданням ізраїльська авіація також не впоралася. Хізболла нав'язала ізраїльтянам наполегливі затяжні бої, у ході яких ЦАХАЛ зазнав значних людських втрат (за різними джерелами, від 150 до 450 осіб убитими і більше 1000 пораненими), так і у військовій техніці (від 40 до 70 бронемашин) [11; 19].

Таким чином, підкреслює Алек Епштейн, першим і найважливішим підсумком військового зіткнення Ізраїлю з рухом Хізболла на півдні Лівану у липні-серпні 2006 р., стало фіаско ізраїльського плану придушення найпотужнішого озброєного угруповання ісламізму, яке протистоїть Ізраїлю на Близькому Сході [12]. З його висновком погоджується і відомий ізраїльський аналітик Джонатан Спайер, зауважуючи, що цілі операції, розробленої ізраїльським керівництвом, а саме, знищення військової структури Хізболли та її усунення з політичної арени Лівану (як, втім, і звільнення ізраїльських солдатів, захоплених Хізболлою), досягнуті не були [22]. Отже, головним результатом ліванської кризи 2006 р. стала військово-політична поразка Ізраїлю.

Варто зазначити, що невдача військової операції спровокувала й внутрішньополітичну кризу в Ізраїлі, що супроводжувалася статтями в ізраїльських ЗМІ із обвинуваченнями на адресу високопосадовців та керівників армії, зокрема, в корупції й аморальній поведінці. Ізраїльське суспільство було занепокоєне. Ізраїльтяни вперше відчули на собі масовані ракетні удари; їхня ППО, яка має на озброєнні сучасні лазерні системи і американські ракетні комплекси «Патріот», не змогла захистити територію країни [12]. Більшість ізраїльтян звинувачували уряд у некомпетентності й грубих прорахунках при підготовці

та проведенні операції. Було створено дві спеціальні комісії, які розслідували причини військової поразки. Частина ізраїльського суспільства виступила проти конфронтації з арабським світом, за мирне вирішення арабо-ізраїльського конфлікту. Згідно з опитуванням громадської думки, проведеним 13 серпня 2006 р. інститутом Рафі Сміта на замовлення газети «Глобс» (в опитуванні брали участь 500 дорослих громадян, статистична погрішність становить 4,5 %), 52 % ізраїльських громадян визнають результати військової операції незадовільними, 45 % – схиляються до думки, що була досягнута лише мала частина поставлених цілей, і лише 3 % вважають, що більшість завдань була виконана. Лише 6 % опитаних висловили задоволення резолюцією РБ ООН № 1701, у той час як 66 % охарактеризували цю угоду як незадовільну [12]. Свою негативну думку із приводу досягнутих Ізраїлем результатів не приховують і двоє членів кабінету, які у минулому очолювали Міністерство оборони країни: Шауль Мофаз і Біньямін (Фуад) Бен-Елієзер. Зокрема останній, коментуючи резолюцію Ради Безпеки, зауважив, що «у документі повно дірок. Складається враження, що що війну ми програли» [12]. На думку М. Аренса, колишнього міністра оборони та міністра закордонних справ Ізраїлю, арабо-мусульманський світ упевнений, що Ізраїль зазнав поразки від декількох сотень бойовиків Хізболла, а також у це вірить більшість ізраїльтян, що становить серйозну загрозу для майбутнього держави. «Відступ в односторонньому порядку не є формулою прогресу або покращення становища, – підкреслює професор Аренс, – оскільки як наслідок, терор прийде до Ізраїлю». На думку доктора А. Епштейна, висловлену ним в ефірі радіостанції «Ехо Москви», «Ізраїлю зовсім не потрібно було бомбардувати Бейрут, оскільки була унікальна можливість бомбардувати ядерні об'єкти Ірану, на жаль, втрачена. Ізраїль зробив велику помилку» [11].

Оборотною стороною невдачі ізраїльської армії з'явився успіх руху Хізболла, озброєні загони якого показали несподіваний для багатьох експертів високий рівень військової підготовки, оперативно-тактичну освіченість, вмілу координацію в ході бойових дій і досить високу ефективність у використанні бойової техніки, яка по всім параметрам поступалася ізраїльській. Перш за все, це стосується ефективного вживання ракетних установок (різні модифікації «Катюши») і протитанкових засобів, значна частина яких – системи РПГ ще радянського виробництва. Новим моментом у військовій тактиці бойовиків Хізболли стало уміле вживання ними протикорабельних ракет, якими завдавали точкові удари по ізраїльському ВМФ, що блокував узбережжя Лівану [3]. Відзначимо, що військовий успіх Хізболли означав і посилення її політичного впливу в Лівані, де ця організація є важливою частиною істеблішменту і адміністративної структури (а на півдні країни – практично єдиним представником Ліванської Національної адміністрації).

Питання «перемоги» або «поразки» стало об'єктом інформаційно-пропагандистських акцій як обох учасників конфлікту, так і спонсорів: Сирія та Іран заявили про перемогу Хізболли, у той час як Вашингтон

стверджував, що Хізболла зазнала нищівної поразки [5, с. 205-206]. Отже, доволі неочікуваним наслідком війни стало значне зміцнення в арабському світі авторитету Хізболли, а також регіональних позицій її основних спонсорів – Сирії та Ірану, у той час як позиції збройних сил Ізраїлю і його політичного керівництва значно ослабли [4, с. 226-227]. Загальні підсумки війни, значні труднощі, із якими зіштовхнулася ізраїльська армія в Лівані, завзятий і вмілий опір сил Хізболли, викликали певну войовничу ейфорію в арабському світі разом із твердженнями про можливість успішної війни проти Ізраїлю [13]. Найяскравішим прикладом цьому стала заява президента Сирії Башара Асада про те, що його країна може силою звільнити окуповані Ізраїлем Голанські висоти у випадку неуспіху переговорного процесу. Ймовірним наслідком великомасштабної ізраїльської операції в Лівані може стати також загострення внутрішньополітичної обстановки в цій країні, що може призвести до громадянської війни, причому з непередбаченим результатом [16; 21].

Ізраїльське вторгнення до Лівану змусило арабські країни тісніше консолідуватися (всі члени ЛАД одноставно вимагали припинення військових дій). Правда, не варто говорити про новий рівень арабської солідарності. У деяких арабських країнах – зокрема, в Саудівській Аравії, що має статус хранительки «мусульманських святинь» (Мекка і Медина) і залишається духовним лідером арабо-мусульманського світу – існує неоднозначне, у тому числі негативне ставлення до Хізболли. А під впливом успіху даного руху, не зважаючи на протиріччя між сунітами і шиїтами, відбувається посилення в мусульманському і, у тому числі, арабському світі політичного впливу Ірану [11]. Відзначимо, що зростання впливу стратегічного союзу Ірану, Сирії та Хізболли, викликає занепокоєння навіть у лідерів ЛАД, зокрема, Саудівської Аравії.

Військово-політична поразка Ізраїлю означає також невдачу планів США, що розраховували після розгрому Хізболли та інших «ісламських терористичних угруповань» завдати ударів по Сирії та Ірану з метою зміни неугодних США урядів. Ці плани Вашингтона повністю відповідають стратегічним цілям Ізраїлю. В даний час навіть важко визначити, хто в американо-ізраїльському військово-політичному тандемі є ведучим, а хто є веденим – особливо після виходу в США книги ветеранів американських збройних сил і спецслужб «Проізраїльське лобі та його вплив на зовнішню політику США». Автори книги стверджують, що «вплив проізраїльського лобі став непропорційно великим і не збігається з національними інтересами США» (за що американські ЗМІ звинуватили авторів книги в антисемітизмі) [21].

За час військового вторгнення Ізраїлю до Лівану помітно зросла роль тих сил, які не хочуть миритися з тотальним домінуванням США у світовій політиці. В першу чергу це стосується ЄС, зокрема, Франції. Саме тодішній президент Франції Жак Ширак (після зустрічей з прем'єр-міністром Лівану Фуадом ас-Синьорой) ініціював у Раді Безпеки ООН резолюцію № 1701 про припинення військових дій, а також висловився за відправлення до Лівану французького

військового контингенту чисельністю приблизно 2000 осіб, що склали значну частину миротворчих сил ООН. Стає зрозумілим, що Франція явно має намір розширити й зміцнити свій вплив на Близькому Сході й в басейні Середземномор'я – зоні своїх традиційних інтересів (Магриб, Сирія і Ліван були французькими колоніями або підмандатними територіями, а зараз входять до співтовариства франкомовних країн) [2; 18].

Росія теж не залишилась осторонь Ліванської кризи. Одразу після «початку ізраїльської агресії» МЗС Російської Федерації засудило бомбардування цивільних об'єктів Лівану і виступило з пропозицією негайного припинення військових дій. Політика Москви, спрямована на мирне врегулювання конфлікту за участю всіх зацікавлених сторін, була підтверджена у ході візиту міністра закордонних справ Росії С. Лаврова до Лівану, Сирії, Ізраїлю і Палестинської Автономії 7-8 вересня 2006 р. [3]. Зокрема, було заявлено про необхідність виконати резолюцію РБ ООН № 1701 припиненням військових дій з боку Ізраїлю і обстрілу ізраїльської території з боку Хізболли, а також розміщенням миротворчих сил на кордоні Лівану з Ізраїлем (але без розміщення цих сил на лівансько-сирійському кордоні, на чому активно наполягали Ізраїль і США) [20]. У ході

візиту на Близький Схід С. Лавров також підтвердив, що Росія ніколи не кваліфікувала рухи Хамас і Хізболла як терористичні організації. Не було такого рішення і по лінії ООН. Позиція РФ полягає у тому, що Хамас і Хізболла прийшли до влади або стали невід'ємною частиною владних структур через вільні демократичні вибори, звідси – необхідність виконувати резолюцію РБ ООН № 1701 у тісній співпраці з Хізболла [14].

Підводячи підсумки, зазначимо, що припинення військових дій між Ізраїлем і Хізболлою, швидше за все, є тимчасовим. Ізраїль не досяг головної мети – придушення озброєних угруповань ісламізму, що протистоять йому в Лівані і Палестині – але це не означає, що він змириться з їх існуванням надалі. Тим паче, що більшість ізраїльського суспільства звинувачують уряд не в агресії, а в тому, що він не зміг розгромити противника [1]. На нашу думку, близькосхідна політика США поки що не зазнала радикальних змін, однак це тема окремої розмови. Аналіз праць як вітчизняних, так і закордонних науковців, власні міркування над проблемою приводять нас до висновку, що можна з високим ступенем ймовірності прогнозувати нову ескалацію лівано-ізраїльського конфлікту, як частини більш широкої арабо-ізраїльської конфронтації.

ЛІТЕРАТУРА

- Будрайтскис И. Ливан: неоконченная война [Электронный ресурс] / И. Будрайтскис, А. Лехтман. – Режим доступа: <http://www.vpered.org.ru/comment43.html>.
- Дугин А. Итоги лета 2006: новая израильско-ливанская война отчетливо оповестила о начале эпохи постмодерна [Электронный ресурс] / Александр Дугин. – Режим доступа: <http://www.km.ru/publicist/index.asp?data=13.10.2006%2018:04:00&archive=on>.
- Завада М. Евгений Примаков: «Если в доме заводятся мыши, это не значит, что дом надо жечь» [Электронный ресурс] / М. Завада, Ю. Куликов // Россия в глобальной политике. – 2006. – 31 июля. – Режим доступа: <http://www.globalaffairs.ru/articles/0/5913.html>.
- Захарченко А. Суміжні напрями мирного врегулювання близькосхідного конфлікту / А.М. Захарченко // Близький Схід: міжнародна безпека, регіональні відносини та перспективи для України: Монографія / Відп. ред. Б.О. Парахонський. – К.: ПЦ «Фоліант», 2008. – С. 220-227.
- Зінько С. Інформаційно-пропагандистські операції у збройному конфлікті в південному Лівані у 2006 році / Соломія Зінько // Стратегічні пріоритети. – 2008. – № 1. – С. 199-208.
- Куликов А. Ливано-израильский конфликт (12.07-25.08.2006 г.) [Электронный ресурс] / А. Куликов. – Режим доступа: <http://army.lv/ru/Prevoshodstvo-Izrailya-nad-formirovaniyami-Hezbollah-v-vooruzhenii-gospodstvo-v-vozdue-i-na-more-ne-pozvolili-Tel-Avivu-v-hode-konflikta-2006-g.-dostich-postavlenih-tseley-2643/4273>.
- Примаков Е. Конфиденциально: Ближний Восток: на сцене и за кулисами (вторая половина XX – начало XXI века) / Е.М. Примаков. – М.: ИИК «Российская газета», 2006. – 400 с.
- Симонов П. Анализ российского участия в ливанском кризисе [Электронный ресурс] / П. Симонов, С. Розен. – Режим доступа: <http://www.axisglobe-ru.com/>.
- Федятін В. Лівано-ізраїльський конфлікт та реакція світової спільноти [Електронний ресурс] / В. Федятін. – Режим доступу: http://www.ea-ua.info/main.php?parts_id=5&news_id=177&news_show_type=1.
- Швед В.О. Близькосхідний регіон у сучасних стратегіях трансатлантичної спільноти: Монографія. – К.: НІСД, 2006. – 242 с.
- Эпштейн А. Война, выигранная Ираном [Электронный ресурс] / Алек Д. Эпштейн. – Режим доступа: <http://www.apn.ru/publications/article10234.htm>.
- Эпштейн А. Ливано-израильский вооруженный конфликт и его региональный контекст [Электронный ресурс] / Алек Д. Эпштейн // Институт изучения Израиля и Ближнего Востока. – Режим доступа: <http://www.iimes.ru/rus/stat/2006/08-08-06.htm>.
- Arens M. Consequences of the 2006 war for Israel [Electronic resource] / Moshe Arens // Middle East Review of International Affairs. – 2007. – March. – Vol. 11. – № 1. – Mode of access: <http://meria.idc.ac.il/journal/2007/issue1/jv11no1a7.html>.
- Bourtman I. Putin and Russia's Middle Eastern Policy / I. Bourtman // Middle East Review of International Affairs. – 2006. – Vol. 10. – № 2. – P. 30-44.
- Djerejian E. From Conflict Management to Conflict Resolution [Electronic resource] / E.P. Djerejian // Foreign affairs. – 2006. – November/December. – Mode of access: <http://www.foreignaffairs.com/articles/62089/edward-p-djerejian/from-conflict-management-to-conflict-resolution>.
- Future of Lebanon. Panel discussion [Electronic resource] / Paul A. Jureidinni, Omri Nir, Barry Rubin, Lee Smith, Jonathan Spyer // Middle East Review of International Affairs. – 2007. – September. – Vol. 11. – № 3. – Mode of access: <http://meria.idc.ac.il/journal/2007/issue3/jv11no3a2.html>.
- Israel-Hizbullah conflict: Victims of rocket attacks and IDF casualties [Electronic resource] // Israel Ministry of Foreign Affairs. – Mode of access: <http://www.mfa.gov.il/MFA/Terrorism+-+Obstacle+to+Peace/Terrorism+from+Lebanon+-+Hizbullah/Israel-Hizbullah+conflict+-+Victims+of+rocket+attacks+and+IDF+casualties+July-Aug+2006.htm>.
- Israeli-Palestinian Conflict [Electronic resource] // Institut français des relations internationales. – Mode of access: http://www.ifri.org/frontDispatcher/ifri/recherche/moyen_orient_maghreb_1031910621330/conflit_isra_lo_palestinien_1039004244173/publi_P_prog_mmm_israel_palestine_1039004809802?language=us.

19. Israeli troops suffer largest one-day loss [Electronic resource] // International CNN.com. – Mode of access: <http://edition.cnn.com/2006/WORLD/meast/07/26/mideast.main/index.html>.
20. Katz M. Putin's Foreign Policy toward Syria / M. Katz // Middle East Review of International Affairs. – 2006. – Vol. 10. – № 1. – P. 13-28.
21. Salem P. The future of Lebanon [Electronic resource] / Peter Salem // Foreign Affairs. – 2006. – November/December. – Mode of access: <http://www.foreignaffairs.com/articles/62084/paul-salem/the-future-of-lebanon>.
22. Spyer J. Lebanon 2006: unfinished war [Electronic resource] / Jonathan Spyer // Middle East Review of International Affairs. – 2008. – March. – Vol. 12. – № 1. – Mode of access: <http://meria.idc.ac.il/journal/2008/issue1/pdf/1.pdf>.

Рецензенти: Тригуб П.М., д.і.н., професор, Чорноморський державний університет ім. Петра Могили;
Сінкевич Є.Г., к.і.н., доцент, Чорноморський державний університет ім. Петра Могили.

© Богданова Т.С., Чебан С.Ю., 2010

Стаття надійшла до редакції 12.01.2010 р.